

MAPES Nou indicador per saber abans com evoluciona la pandèmia: on són ara els punts calents?

Els tests d'antígens a simptomàtics permeten obtenir resultats tres dies abans i ara detecten un augment de casos notable al Berguedà, en contacte amb la Cerdanya i el Ripollès

Nota sobre el mapa: *Clicant al requadre inferior dret, s'amaga la llegenda. Picant sobre cada comarca o ciutat, es desplega el seu nom, el risc de rebrot, la ràtio de positius a simptomàtics per test d'antígens per 300.000 habitants de l'última setmana i en 14 dies, la Rt estable, els positius setmanals detectats i l'evolució del risc de rebrot l'última setmana. Totes les dades són de població de fora de les residències, les quals tenen una dinàmica diferenciada. També es pot desplaçar o fer més o menys gran el zoom de la imatge i seleccionar millor comarques i ciutats.*

La Cerdanya i el Ripollès, ja confinades, (<https://www.naciodigital.cat/noticia/213495/govern-confina-cerdanya-ripolles-durant-15-dies>) suposen ara el principal maldecap pel que fa a l'evolució de la pandèmia a Catalunya, però l'impacte de les festes dels propers dies i les trobades que comportaran també preocupa (<https://www.naciodigital.cat/noticia/213565/govern-fa-ultima-crida-responsabilitat-nadal-es-pugui-fer-no-vol-dir-hagi-fer>). I la Rt, l'indicador usat fins ara per calibrar canvis de tendència, està distorsionat precisament per l'efecte dels festius entre setmana (<https://www.naciodigital.cat/noticia/212866/rt-estara-mes-mes-distorsionada-aixi-impacten-festius-calcul-indicador-clau>) en el seu càlcul. Per aquest motiu i per avançar les dades sobre positius, el Departament de Salut usa des de fa uns dies un nou indicador: els resultats dels tests d'antígens ràpids (TAR) en persones simptomàtiques.

Aquest indicador permet anticipar dades, ja que els seus resultats arriben abans que els dels PCR i, a més, es poden extrapolar a la població en general. I segons aquests, la Cerdanya i el Ripollès segueixen sent les dues comarques més problemàtiques, però també assenyalen d'altres focus de preocupació, com el Berguedà, amb una incidència recent molt elevada i amb un creixement ràpid, però també el Barcelonès i part del seu entorn, densament poblat i que evoluciona pitjor que el conjunt del país. De fet, hi ha tantes comarques que millorarien la situació com les que l'empitjorarien.

L'avantatge clau dels TAR a simptomàtics és, segons l'investigador de Biocom-SC (UPC) Sergio Alonso, que els resultats s'obtenen en pocs minuts, motiu pel qual el mateix dia es pot saber quants infectats s'han anat a fer la prova aquella jornada. En canvi, les dades ofertes fins ara patien uns retards de prop de tres dies, el període en què es triga a obtenir els resultats de moltes PCR, motiu pel qual els dels TAR simptomàtics es poden considerar un "índex sentinella" que, segons Alonso, no et permet saber la xifra total de contagis, però sí conèixer la tendència.

En tot cas, afegeix que la correlació entre aquestes dades i les consolidades posteriorment que incorporen les PCR són "relativament estables", a banda que, en aquest cas, no varien tant en funció de l'esforç per detectar casos asimptomàtics -per exemple, amb cribratges massius-, ja que els simptomàtics acostumen a fer el pas per fer-se la prova de mutu propi. A més, l'investigador apunta que els tests d'antígens són força fiables entre la població amb símptomes, així que es

produeixen pocs falsos negatius, mentre que la utilitat entre els asimptomàtics -els quals també infecten menys- ja és més dubtosa.

La directora d'Estratègia i Qualitat de l'Institut Català de Salut (ICS), Sílvia Cordoní, admet que calia buscar algun indicador fàcil d'entendre per justificar l'aixecament o la imposició de restriccions, però la velocitat de propagació (Rt) podia ser enganyosa, pel biaix produït pels festius i per la complexitat d'entendre que, encara que baixi, segueixen augmentant els casos fins que no caigui per sota d'1. Per això, es va explorar com "treure rèdit" dels resultats dels TAR i la seva rapidesa, ja que "tres dies marquen la diferència, com es va veure després del pont".

La sorpresa va ser descobrir que no calia massa operacions, ja que la correlació és força clara i constant: els positius detectats de forma consolidada acostumen a equivaldre al triple dels contagis detectats -i computats el mateix dia- per TAR en persones simptomàtiques. Sabent aquest patró, es poden anticipar amb força fiabilitat la resta d'indicadors tres dies abans multiplicant per tres la xifra obtinguda en aquesta submostra -la qual, a més, ja és consultable (https://dadescovid.cat/tar_simpt) de forma oberta i per territoris-. El gràfic següent evidencia que, efectivament, aquesta equivalència és molt constant les últimes setmanes:

```
!function(){"use strict";window.addEventListener("message",(function(a){if(void 0!==a.data["datawrapper-height"])for(var e in a.data["datawrapper-height"]){var t=document.getElementById("datawrapper-chart-"+e)||document.querySelector("iframe[src*='"+e+"']");t&&(t.style.height=a.data["datawrapper-height"][e]+"px")}})});
```

¿Aquest resultat segons Cordoní, també permet avançar-ne d'altres com la Rt, la qual "pot ser fins i tot més robusta". Per què? Limita l'efecte dels caps de setmana i els festius, ja que els positius detectats cauen menys aquests dies entre els simptomàtics, els quals van a fer-se la prova amb major mesura encara que no sigui un dia laborable i això provoca que hi hagi "menys fluctuacions" -tot i que n'hi ha-. A més, com ja s'ha explicat, la seva detecció no depèn tant de l'esforç de recerca amb cribratges massius -on entre un 0,6% i l'1% de proves surten positives.

Un cop rebuts aquests resultats el mateix dia i fent-ne l'equivalència -multiplicant-los per tres-, la directiva de l'ICS apunta que resulta interessant tenir en compte la incidència setmanal i la Rt que se'n deriva. Però també el percentatge de positivitat de les proves, pel qual cal esperar, aquest cop sí, a les PCR, per saber fins a quin punt se supera o no el llindar recomanat del 5% per tenir controlada la pandèmia. "Simplificar-ho tot a un sol indicador és difícil, cal una composició global", exposa.

Els resultats, a nivell local i comarcal

Així mateix, el patró entre positius a TAR simptomàtics i resultats consolidats dies després es dona també a nivells inferiors, però com més petit és, el marge de distorsió és major. Si hi ha pocs contagis detectats entre simptomàtics per aquesta via, l'aparició de casos puntuals per un brot poden disparar el resultat, així que cal anar en compte en les zones amb una mostra petita. Sabent això, però, quins són els centres de preocupació, per aquesta via, segons les dades d'aquest mateix dimecres?

Tal com s'observa al mapa inicial, la incidència setmanal és especialment elevada a la Cerdanya i el Ripollès (979,7 i 822,5 contagis per cada 300.000 habitants), però també és alta al Berguedà (423,9) o al Pla d'Urgell (422,4). La mitjana catalana és de 182,4, una xifra que queda molt per sobre que la del Baix Penedès (11,9), el Pallars Jussà (24,7), la Ribera d'Ebre (43), l'Alt Urgell (46,9) o, sobretot l'Alta Ribagorça, on només s'ha trobat un sol contagi -per qualsevol via- des del 28 de novembre.

L'evolució recent, dispar

Tant o més important, però, és veure l'evolució recent, per saber si la situació millora o empitjora. El mapa següent, en aquest sentit, mostra l'evolució del risc de rebrot durant l'última setmana. I on més creixeria és al Berguedà (quasi 1.000 punts EPG, dels 219 a 1.218), amb una Rt estable de 2,3, cosa que explica que se situï entre les comarques de major incidència i un focus de preocupació important ara mateix. En contacte tant amb el Ripollès com la Cerdanya, hi pot haver un efecte contagi com el del Segrià amb el seu entorn, a principis de juliol.

L'increment del risc de rebrot és igualment elevat a l'Urgell (+621) o la Noguera (+424) i també preocupa que empitjorin -tot i que menys- zones i ciutats densament poblades del Barcelonès o el Baix Llobregat. Tot i això, la situació és força dispar, ja que, després de l'augment quasi generalitzat posterior al pont, el risc creix encara clarament a 16 comarques, però també cauria a 17, especialment a l'Aran (-1.177, tot i que la mostra és petita), el Pla d'Urgell (-452) o la Terra Alta (-321), mentre que a la resta es mantindria estable.

Els tests d'antígens a simptomàtics s'analitzaran cada dia per veure com evoluciona la pandèmia durant les festes, tot i que hi ha certs dubtes sobre si aquest indicador pot distorsionar-se també, a causa del comportament de la ciutadania. Anirà la gent a fer-se la prova per símptomes petits, a les portes d'àpats familiars? Com impactarà el fet que alguns centres d'atenció primària estiguin tancats tants dies? El Govern analitzarà dilluns l'efecte del pla de Nadal, però les dades poden no ser llavors del tot fiables i, a més, bona part dels contagis d'aquests dies poden no haver derivat encara en símptomes i, per tant, proves.

Sigui com sigui, les següents taules ofereixen totes les dades recents dels resultats per TAR en simptomàtics i els indicadors que en deriven, tant en comarques com en ciutats de més de 50.000 habitants -incloent la mostra de positius absoluts, per calibrar-ne la fiabilitat-. Pel que fa als grans municipis, la incidència setmanal per 300.000 habitants és especialment alta a Manresa (414,4), Cerdanyola del Vallès (332,4) o Girona (290,9), però l'evolució és especialment negativa a Viladecans, Castelldefels, Cornellà de Llobregat o Sant Boi de Llobregat, i millora a Girona, Santa Coloma de Gramenet o Terrassa.

```
!function(){"use strict";window.addEventListener("message",function(a){if(void 0!==a.data["datawrapper-height"])for(var e in a.data["datawrapper-height"]){var t=document.getElementById("datawrapper-chart-"+e)||document.querySelector("iframe[src*='"+e+"'"]");t&&(t.style.height=a.data["datawrapper-height"][e]+"px")}})}();
```

```
!function(){"use strict";window.addEventListener("message",function(a){if(void 0!==a.data["datawrapper-height"])for(var e in a.data["datawrapper-height"]){var t=document.getElementById("datawrapper-chart-"+e)||document.querySelector("iframe[src*='"+e+"'"]");t&&(t.style.height=a.data["datawrapper-height"][e]+"px")}})}();
```

[plantillacoronavirus]